

Stručni rad

MEĐUGENERACIJSKA SURADNJA: „SVATKO ZA SEBE I SVI ZAJEDNO”

Barbara Korošec, dipl. ekon.
*SREDNJA ŠOLA SLOVENSKA BISTRICA,
Ulica dr. Jožeta Pučnika 21, Slovenska Bistrica*

**„Svaki je čovjek svijet za sebe ...”
(T. Pavček)**

Sažetak

Obično se osvrćemo na vrijeme koje odmiče od nas, ali pogled isto tako možemo usmjeriti prema vremenu koje se približava te s punim angažmanom doživljavati svaki trenutak sadašnjosti. Iskustvo je svih iskustava biti živ. I život je izazov. Nije blagoslov, ali je još manje prokletstvo. On je jednostavno izazov.

Znamo da čekamo i ne znamo što čekamo. A u međuvremenu promatramo ovaj svijet i uživamo u radosti beskonačnosti. Najgore je što nas može zadesiti smrt i, budući da je to ionako naša sudbina, mi smo slobodni i nemamo se čega bojati. Ako se želimo prepustiti čaroliji i dopustiti joj da nas obuzme, samo moramo otjerati dvojbe iz svojih misli. Kad dvojbe nestanu, sve postane moguće.

Svjesni smo da su starije osobe živjele u različitim okolnostima i da imaju različite poglede na svijet i na odnose s adolescentima. Upravo zato započeli smo istraživanje u sklopu kojega smo se susretali sa starijim osobama u Domu umirovljenika u Slovenskoj Bistrici i sa starijim osobama koje su smještene u Domu u Poljčanama. S njima smo proveli anketu, intervju i istovremeno u završnom dijelu izveli zajedničku plesnu točku, snimili kratak film i pripremili brošuru.

Ključne riječi: *mladost, adolescent, starost, starija osoba.*

1. UVOD

Stanovništvo u Sloveniji i Europskoj uniji stari, životni se vijek produžuje dok natalitet pada. Društvo se mijenja, a time i struktura obitelji. Nekad su različite generacije živjele zajedno i brinule se jedna o drugoj što se smatralo prirodnim redom. No, društvene promjene utjecale su na strukturu obitelji – naime, sve je više nuklearnih obitelji koje ne uključuju djedove i bake. Upravo zbog toga odlučila sam zajedno s učenicima volonterima istražiti život naših starijih osoba, njihov pogled na život, život nekad i danas te saznati kakvom im se čini današnja mladež. Motiv za naslov zadatka pronašla sam u *Pjesmi o zvijezdama* Tone Pavčeka koja govori kako zapravo svaki čovjek živi u svojem svijetu, ima svoj pogled na svijet i život, svatko tiho sazrijeva i svi putevi vode čovjeka prema miru. Zadatak sam postavila tako da sam zajedno s učenicima istražila već postojeću literaturu povezanu sa starijim osobama u općini Slovenska Bistrica, a pretežiti dio zadatka odvijao se na terenu. Posjećivali smo dom umirovljenika u kojemu živi najviše starijih osoba iz općine Slovenska Bistrica. S njima smo razgovarali, podijelili smo im anketne upitnike koji su nam pomogli u istraživačkom dijelu zadatka. Kod izrade zadatka povezali smo se i sa stručnim vodstvom i starijim osobama u domu Poljčane. Posjetili smo i njih i podijelili im anketne upitnike, s njima smo razgovarali i snimili smo film. Uz pomoć stručnoga vodstva u domu Poljčane odlučili smo zajedno pripremiti plesnu točku koju smo željeli predstaviti mladima i potaknuti ih na češće druženje sa starijim osobama. Kod izrade zadataka od velike nam je pomoći bila gospođa Ladislava Kop koja je bila spremna ispričati nam priču o svojem životu.

Slika 1: Starija osoba u Domu umirovljenika

2. ODREĐENJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA

Odlučili smo istražiti i proučiti život starijih osoba nekad i danas, otkriti kakav je njihov doživljaj mladosti te analizirati njihov odnos s mladim osobama, a ponajprije smo željeli provesti dan u njihovu društvu. Pritom nam se činilo bitnim otkriti nešto novo, zanimljivo. Prije nego što smo počeli raditi na zadatku istraživanja, zanimalo nas je što znače riječi starija osoba i koga možemo uvrstiti u ovu skupinu te koliko je starijih osoba registrirano u općini Slovenska Bistrica. Iščitavajući literaturu, uočili smo poteškoće koje su povezane sa smještajnim kapacitetima u domovima za starije osobe te smo uočili kako mladi ljudi premalo pomažu starijim osobama i premalo se skrbe o njima. Primijetili smo nedovoljnu povezanost općine sa socijalnim ustanovama. Stoga bi bilo dobro posebnu pozornost posvetiti razvijanju međusobnih

odnosa između mladih i starih jer ti odnosi posebno utječu na jačanje i modernizaciju socijalne države. Starijima treba omogućiti da što duže ostanu u svojem okruženju gdje su prije živjeli i radili. Različite organizirane usluge i oblici pomoći u kući trebale bi u domaćem okruženju kod kuće zadržati što više starijih osoba. Starijim osobama, dakle, treba omogućiti da žive samostalno u domaćem okruženju onoliko dugo koliko žele i mogu uz pomoć izvana – uz pomoć organizirane zdravstvene i socijalne zaštite. Istraživanja pokazuju da je životni vijek ljudi sve dulji i zato skrb za starije osobe postaje jako bitan aspekt socijalne države. Broj se starijih osoba naime povećava, a s time i potražnja za različitim uslugama koje su povezane s potrebama starijih. Dom dr. Jože Potrča u Poljčanama i u jedinici Slovenska Bistrica, gdje je i najviše starijih osoba iz općine Slovenska Bistrica, ima 354 mjesta, od toga 230 u Poljčanama i 124 u Slovenskoj Bistrici.

Zadatak smo podijelili na sljedeće korake:

- *tražiti literaturu o starijim osobama na području bistričke općine*
- *pregledati literaturu i pronaći željene podatke*
- *analizirati starije osobe na bistričkome području*
- *na temelju literature postaviti hipoteze*
- *za dobivanje konkretnijih podataka izraditi anketni upitnik o odnosima između starije i mlađe populacije*
- *provesti intervjuje u općini Slovenska Bistrica, u Centru za socijalnu skrb, u Domu umirovljenika i u Domu umirovljenika u Poljčanama*
- *provesti anketu na terenu*
- *analizirati rezultate s učenicima*
- *metodom „oluje mozgova” doći do određenih rezultata*
- *navesti zaključke.*

Slika 2: Zajednička fotografija učenika i starijih osoba

3. METODOLOŠKO ISTRAŽIVANJE

Svrha je našega zadatka upoznati život starijih osoba, njihov pogled na život, istražiti odnos između njih i adolescenata te razviti dobre međusobne odnose. U radu smo se ograničili samo na starije osobe u općini Slovenska Bistrica i to na one koje su smješteni u Domu umirovljenika u Levstikovoju ulici u Slovenskoju Bistrici i na one koji su smješteni u Domu za starije osobe u jedinici Slovenska Bistrica. Naši su glavni izvori informacija bili pojedinci koji su nam omogućili dobivanje informacija o domaćem okruženju, a to su predsjednik Društva umirovljenika u Slovenskoju Bistrici gospodin Leskovar, voditeljica Centra za socijalnu skrb gospođa V. Kidrič te direktorica Doma za starije osobe u Poljčanama gospođa I. Soršak. Glavna metoda u provedbi zadataka bili su nam intervjui s navedenim osobama, anketni upitnik za adolescente i starije osobe te pripovijedanje starije osobe gospođe Ladislave Kop. Prije nego što smo odabrane osobe anketirali, postavili smo nekoliko hipoteza:

1. ***Smatramo da je život starijih osoba na području općine Slovenska Bistrica u prošlosti bio jako težak.***
2. ***Pretpostavljamo da si mladi danas ne mogu predočiti život kakav je bio nekada.***
3. ***Pretpostavljamo da veliki broj mladih ljudi ni ne zna lokaciju Doma za starije osobe u općini Slovenska Bistrica.***
4. ***Smatramo da je uzrok nezainteresiranosti mladih osoba za stariju populaciju neadekvatan odgoj.***
5. ***Pretpostavljamo da većina osoba iz naše generacije nije spremna redovito posjećivati starije osobe.***

Slika 3: Zajedničke aktivnosti

4. ODREĐENJE IZVORA

Izvor naših informacija bile su pravne i fizičke osobe i njihovi promidžbeni materijali. Povezali smo se s Centrom za socijalnu skrb u Slovenskoju Bistrici, Društvom umirovljenika i s Domom dr. Jože Potrča Poljčane, jedinicom Slovenska Bistrica. Prelistali smo članke iz časopisa, revija i knjiga. Velika su nam pomoć bili prikupljeni odgovori u provedenoj anketi. Usmeni izvor bio je glavni izvor našega istraživanja. Istraživanje smo započeli traženjem i proučavanjem pisanih izvora, kojih nažalost nije bilo mnogo. Najprije smo željele definirati pojam starijih osoba, saznati u koju ih dobnu strukturu svrstavamo, gdje žive, kakav je bio njihov život nekada i kakav je

danas, kakvi su odnosi između njih i mlađe populacije te zaključiti kako poboljšati postojeće stanje. Zadali smo si određene zadatke koje smo svojim istraživanjem i razriješili te istraživanje doveli do kraja. Cilj je našega zadatka pružiti veću opću preglednost problematike i proširiti horizonte, jer čovjek nikada ne zna sve i uči praktično cijeli svoj život. Projekt nam je pružio mnogo osobnih i stručnih iskustava. Poslije jako ljubaznog prijema u domu za starije osobe rodila nam se ideja da provedemo zajedničku aktivnosti između mladih i starijih osoba i da istovremeno starijim osobama pokušamo obogatiti dnevnu rutinu. Na početku smo recitali pjesmu o mladosti. Kao zajedničku središnju točku izveli smo ples između različitih generacijskih grupa i na taj način pobudili jako veliko obostrano zanimanje za druženje i međusobno učenje.

5. TEORETSKI DIO

Starije su osobe heterogena grupa s velikim razlikama u zdravstvenom stanju, funkcionalnim sposobnostima i osobnim obilježjima.

Slika 4: Na kraju anketiranja i osmijeh

Snižavanje stope smrtnosti, produženje životnoga vijeka i pad nataliteta pojave su koje vode prema starenju stanovništva. Udio osoba koje su starije od 64 godine, koje se ubrajaju u skupinu starijih osoba, sve je veći i uz produženje životnoga vijeka još će se povećavati. Za očekivati je povećanje udjela starih (od 76 do 90 godina) i jako starih (više od 90 godina) osoba (1). Iz demografskih studija može se zaključiti da će udio starijih osoba za nekoliko godina biti iznad 20 % ukupnoga stanovništva. Pritom se mijenja i granica kad o osobi govorimo kao o starijoj osobi. Ako je tko jučer bio star sa 65 godina, ta će granica uskoro biti pomaknuta za 10 godina prema gore jer je poznato da nam se životni vijek produžava i da je sve više ljudi aktivno do duboke starosti.

Slika 5: Ugodan par iz doma umirovljenika Slovenska Bistrica

6. DOSADAŠNJA PROVEDENA ISTRAŽIVANJA

Na temelju istražene literature utvrdili smo da dosad još nisu provedena istraživanja o tome kako starije osobe poimaju svoj odnos prema adolescentima i obrnuto. Zbog svojih psihičkih i tjelesnih obilježja starije su osobe među najranjivijim skupinama našega društva. Njihova izloženost nasilju mnogo je veća kako pokazuju službeni podatci Centra za socijalnu skrb, policije ili zdravstvenih službi. Mnogo starijih osoba žive samo te postaju metom ljudi koji ih zastrašuju, fizički napadaju ili ucjenjuju na različite načine. Često doživljaju nasilje i oni koji žive u višegeneracijskoj obitelji. Jako su često žrtve psihičkoga i ekonomskog nasilja, odnosno ucjena za novac, imovinu, i sl. Ova dva oblika nasilja često se nastavljaju u fizičko nasilje i zanemarivanje kad je starijoj osobi potrebna konkretna pomoć drugih osoba. Prvi dio radionice bit će namijenjen prije opisanim sadržajima. U drugom dijelu provođenja pojedine radionice sudionici će se podijeliti na dvije manje skupine u kojima će moći konkretno govoriti o svojim iskustvima, dvojabama i pitanjima koja im se pritom postavljaju. Cilj je voditeljica radionica potaknuti starije osobe da progovore o svojem viđenju nasilja, da razmišljaju o mogućnostima zaštite, eventualnim osobnim iskustvima i da upoznaju starije osobe s konkretnima načinima pomoći. Na kraju, u završnom dijelu radionice vrijeme je rezervirano za povratnu informaciju sudionika o viđenju sadržaja i o tome kako su se osjećali. Voditeljice su predvidjele šest radionica koje bi obuhvatile grupu od 120 starijih osoba. Radionice će biti ponuđene društvima umirovljenika Štajerske regije i Međugeneracijskom društvu Drava u Mariboru. Sudionici radionica dobit će brošure s osnovnim informacijama o nasilju, načinu traženja pomoći i s telefonskim brojevima na koje se mogu obratiti u kriznim situacijama i u slučajevima traženja drugih oblika pomoći.

Slika 6: Međugeneracijska suradnja

7. TIJEK ISTRAŽIVANJA

Svrha našega projektnog zadatka bila je proučiti život naših starijih osoba, istražiti njihove poglede na život i sačuvati odnose između njih i mladih. U radu smo se ograničili samo na starije osobe u općini Slovenska Bistrica (starije osobe koje žive u Domu umirovljenika u Slovenskoj Bistrici i one koje borave u jedinici Doma Jože Potrča u Slovenskoj Bistrici). Glavni su nam izvor informacija bili pojedinci koji potječu iz poznate, domaće okoline. Metode rada pokazatelj su načina prikupljanja podataka, informacija, a dovele su nas do zaključaka o obrađivanoj temi. Kao metodu istraživanja možemo navesti pregled stručne literature, obradu podataka, itd. Metode proučavanja podijelili smo na sljedeće:

- a) Teoretske – obrađivali smo apstraktan pojam kojim se vjerojatno bavio već netko prije nas. Ovdje smo koristili:
 - DESKRIPTIVNU (opisnu) metodu za korektnu upotrebu, analizu i interpretaciju podataka iz već napisane literature.
 - KAUZALNU (ne eksperimentalnu) metodu za dobivanje, analizu i interpretaciju podataka i nalaza korištenjem upitnika, intervjua, itd.
- b) Eksperimentalne – istražili smo problem, odnosno provjeravali postavljene hipoteze (pretpostavke).

Slika 7: Volonterke u domu umirovljenika

8. ZAKLJUČAK

Treba sačuvati socijalnu državu i modernizirati njezine institucije. Socijalne usluge potrebno je razvijati prema određenoj strategiji i postaviti stup socijalnoga i gospodarskog razvoja. Isto tako, treba povećati skrb za umirovljenike i starije osobe jer to smo dužni onima na plodovima čijega rada živimo, a istovremeno moramo biti svjesni činjenice da se brigom o njima brinemo i o sebi. Starijima ponajprije treba omogućiti da što duže ostanu u svojem okruženju gdje su radili i živjeli prije. Činjenica je da je životni vijek sve duži i zato aspekt skrbi za starije osobe postaje bitno obilježje socijalne države. Nekad je prosječni životni vijek bio trideset godina, još u devetnaestom stoljeću ljudi su umirali u pedesetima, a danas je prosječna životna dob viša od sedamdeset godina i stalno raste unatoč tome što nad sobom provodimo teško tjelesno, emocionalno, mentalno i duhovno nasilje. Ako promatramo koji ljudi sporije stare, uočavamo da su to vrlo smireni pojedinci koji su jako zadovoljni u životu. Mladenačkima djeluju oni ljudi koji prihvaćaju sebe i sve svoje osobine te oni koji nisu neke svoje emocije i teške životne situacije sakrili ili potisnuli

od sebe ili drugih. Tako su više mladenačke i one osobe koje su zadržale sposobnost igranja i u svoju osobnost integrirale svoj dječji dio, umjesto da ga potisnu. Vitalnije i mlađe izgledaju i osobe koje imaju viši energetske potencijal.

9. LITERATURA

- [1] Avguštin, Cveta (1997.) Starenje stanovništva. Maribor: Zavod za zdravstvenu zaštitu.
- [2] Kidrič, Valerija (2008.) Pružanje socijalne pomoći u kući: godišnje izvješće. Slovenska Bistrica: Centar za socijalnu skrb.
- [3] Mezinec, A. i ostali. Aktivno i zdravo starenje na radnom mjestu, Nacionalni institut za javno zdravlje, preuzeto 1.4.2018. s <http://zlataleta.com/o-zdravem-staranju/>
- [4] Pirc, Vanja (2008.) Demontaža kulturne baštine. Tjednik, g. 03, br. 06, str. 3.
- [5] <http://vestnik.szd.si/st4-10/st4-10-767-771.htm> - 3. 4. 2018
- [6] <http://www.google.si/search?hl=sl&q=kaj+je+staranje&btnG=Iskanje&meta> – 28. 3. 2018
- [7] http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/jost1782.pdf - 28. 3. 2018
- [8]. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/H153S.px/table/tableViewLayout2> 1. 6. 2021
- [9]. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C1006S.px> - 1. 6. 2022